

Мар'я Кучерява
кандидат економічних наук,
завідувач Центру впровадження результатів
фінансово-економічних досліджень
ДННУ «Академія фінансового управління»
e-mail: piven_maria@ukr.net

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ПОДАННЯ ДОКУМЕНТАЦІЇ З ТРАНСФЕРТНОГО ЦІНОУТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ

DEVELOPMENT OF TRANSFER PRICING DOCUMENTATION SUBMISSION IN UKRAINE

Анотація. Обґрунтовано пропозиції щодо діджиталізації процесу подання документації з трансфертного ціноутворення в Україні в електронному форматі (XML). Проведено аналіз міжнародного досвіду у сфері успішної реалізації електронного подання документації з трансфертного ціноутворення.

Abstract. The author substantiates the suggestion of digitalization of the transfer pricing documentation submission in electronic format (XML). In this paper, the results of the conducted analysis of international experience in the area of successful implementation of electronic submission of transfer pricing documentation are presented.

У рамках дослідження напрямів удосконалення податкового законодавства України в сфері складання документації з трансфертного ціноутворення проаналізуємо можливість діджиталізації процесу її подання, зокрема в електронному форматі XML. Прикладом успішної реалізації подібної практики може слугувати досвід Австралії, відповідно до законодавства якої документація з трансфертного ціноутворення (локальний файл), глобальна документація з трансфертного ціноутворення та звіту у розрізі країн подаються лише в електронному вигляді у встановленому форматі – XML LCMSF.

Концепція підготовки майстер-файлу відповідно до Плану дій BEPS 2015 (крок 13) затверджена на законодавчому рівні Австралії. Майстер-файл подається до Податкового управління Австралії (Australian taxation office - АТО) в електронному вигляді у форматі XML (Extensible Markup Language - Розширювана мова розмітки), як доповнення до локального файлу, або ж окремим файлом [1].

Локальний файл подається лише в електронному вигляді у встановленому форматі - XML (LCMSF). Відповідно до підрозділу 284-Е Додатку 1 Закону «Про податкове адміністрування» документація повинна відповідати таким вимогам: для локальної компанії документація зберігається/ перебуває у відкритому доступі до того часу, як платник підготує декларацію про прибуток, подається англійською мовою, або має опцію швидкого перекладу на англійську мову [1].

Створення відповідної системи передбачає методологічний супровід та вжиття ряду організаційних заходів: розроблення програмного забезпечення; створення інформаційних

таблиць та анкет для заповнення відповідними платниками податків (визначення ідентифікатора типу господарської операції; метадані платника податків, країна постійного представництва контрагента, який не є резидентом країни; розроблення консультативних документів щодо порядку подання даних) [2, 3, 4].

Базуючись на результатах аналізу кращої світової практики, доцільно формалізувати основні блоки даних щодо документації з трансфертного ціноутворення та глобальної документації з трансфертного ціноутворення за форматом, наведеним в таблиці 1.

Таблиця 1

**Подання документації з трансфертного ціноутворення
(базові дані щодо контрольованих операцій для подання в форматі XML
відповідно до пп. 39.4.6 Податкового кодексу України)**

Елемент інформації	Відповідь (інформація для розкриття платником податків, примітки) та коментарі
1. Загальні відомості	
1.1. Платник	Наводиться повне найменування платника податків згідно з реєстраційними документами.
1.2. Код за ЄДРПОУ	
1.3. Код виду економічної діяльності	
1.4. Кількість документів, що додаються до пакету документації з трансфертного ціноутворення	Вказується кількість та найменування додатків. Це дозволить здійснити оцінку повноти та формальної відповідності пакету документації вимогам пп. 39.4.6 Податкового кодексу України.
1.5. Чи містить даний пакет інформацію щодо усіх контрольованих операцій	Так/ні
1.6. Номер та дата запиту на отримання документації з трансфертного ціноутворення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику	Від __.__.____ № _____
1.7. Чи вносились зміни до кінцевого терміну подання документації з трансфертного ціноутворення?	Вказуються підстави та найменування контролюючого органу, яким було погоджено зміну кінцевого терміну подання документації з трансфертного ціноутворення (в разі необхідності)
1.8. Підтверджуємо, що інформація є повною та достовірною	Надсилаючи дані, платник автоматично підтверджує зі свого боку достовірність та повноту даних, що надсилаються в пакеті документації з трансфертного ціноутворення.
2. Відомості про контрольовані операції	

2.1. Код підстави віднесення господарської операції до контрольованої	Відповідно до додатку 1 Порядку складання Звіту про контрольовані операції (пункт 4 розділу IV), затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 18.01.2016 № 8 (редакція станом на 19.03.2021)
2.2. Код найменування операції	Відповідно до додатку 3 Порядку складання Звіту про контрольовані операції (пункт 7 розділу IV), затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 18.01.2016 № 8 (редакція станом на 19.03.2021)
2.3. Кількість операцій за відповідним кодом найменування операцій	Числові дані
2.4. Країни постійного представництва контрагентів-нерезидентів за відповідною групою операцій	Вибрати з переліку в автоматичному режимі
2.5. Застосування виключень до відповідної категорії контрольованих операцій (подання спрощеної документації з трансфертного ціноутворення)	Так/ні Коментарі щодо підстав застосування критерії спрощеного подання інформації.
2.6. Коментарі	

Джерело: розробка автора.

Очікуваний ефект від запровадження пропозиції: створення потужної інформаційної бази оцінки ризиків трансфертного ціноутворення через забезпечення послідовності та порівнянності даних; спрощення процедур збору даних для цілей податкового контролю за трансфертним ціноутворення. Доцільним є розгляд можливості включення до Податкового кодексу України положень стосовно подання спрощеної документації з трансфертного ціноутворення. Пропозиція базується на проаналізованому міжнародному досвіді (Австралії), а також враховуючи положення настанов ОЕСР «Узгодження результатів трансфертного ціноутворення зі створенням вартості» («Aligning Transfer Pricing Outcomes with Value Creation. ACTIONS 8-10: 2015 Final Reports») [5] в частині внутрішньогрупових послуг з низькою доданою вартістю (п. D, с. 153), до яких може бути застосований спрощений підхід до встановлення відповідності принципу «витягнутої руки». Критерії віднесення підприємств до суб'єктів мікропідприємництва та малого підприємництва базуються на статті 2 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV (у редакції станом на 01.07.2021)[6] та статті 55 Господарського кодексу України від 16.01.2003 № 436-IV (у редакції станом на 12.01.2022)[7]. Оцінку суттєвості інформації, яка розкривається у документації з трансфертного ціноутворення, пропонується здійснювати на підставі існуючих міжнародних та національних вимог щодо суттєвості в бухгалтерському обліку та звітності. Зокрема у вітчизняній практиці це питання представлено у п. 6 листа Міністерства фінансів України «Щодо суттєвості у бухгалтерському обліку та звітності» від 29.07.2003 № 04230-04108

(суттєвість окремих об'єктів обліку визначається як 5 % підсумку валюти балансу) [8]. Такий підхід відповідає концепції суттєвості, закладеній ОЕСР (п.5.32 ОЕСР «Керівництво з трансфертного ціноутворення для багатонаціональних підприємств та податкових адміністрацій» (“Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations”) (редакції 2017, 2022 років) [9], яка визначає наступне: поріг суттєвості може визначатись за допомогою відносних величин (наприклад, транзакції, сума за якими не перевищує певний відсоток доходу, витрат або балансової вартості активів) або абсолютних величин (наприклад, транзакції, які не перевищують певну фіксовану суму).

Очікуваний ефект від запровадження пропозиції: спрощення процедур збору та обробки даних для цілей податкового контролю за трансфертним ціноутворення. Наведена пропозиція також базується на застосування принципу «витрати-вигоди».

Література

1. Australian Tax Office (2021). Official website. URL: <https://www.ato.gov.au/> (дата звернення: 19.05.2022).
2. Олійник Я. В., Кучерява М.В. (2021). Оцінка готовності України до міжнародного автоматичного обміну інформацією в податкових цілях. *Фінанси України*. № 2. С. 85-97.
3. Свириденко М. Б., Кучерява М.В. (2021). Інституційне забезпечення складання документації з трансфертного ціноутворення: міжнародний досвід та напрями вдосконалення в Україні. *Фінанси України*. № 12. С. 99-113.
4. Олійник Я. В., Чухраєва Н.М. (2022). Конфіденційність податкової інформації, що підлягає автоматичному обміну: імперативи забезпечення. *Фінанси України*. 2022. № 2. С. 99-116.
5. OECD (2015). Aligning Transfer Pricing Outcomes with Value Creation, Actions 8-10-2015 Final Reports. URL: https://read.oecd-ilibrary.org/taxation/aligning-transfer-pricing-outcomes-with-value-creation-actions-8-10-2015-final-reports_9789264241244-en#page3 (дата звернення: 19.05.2022).
6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 19.05.2022).
7. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 19.05.2022).
8. Щодо суттєвості у бухгалтерському обліку та звітності: лист Міністерства фінансів України від 29.07.2003 № 04230-04108. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v4108201-03#Text> (дата звернення: 19.05.2022).
9. OECD (2017). Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations OECD Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations. URL: <https://www.oecd.org/tax/transfer-pricing/oecd-transfer-pricing-guidelines-for-multinational-enterprises-and-tax-administrations-20769717.htm> (дата звернення: 19.05.2022).